

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т   З А   П О Л И Т И К У   И   Б Њ И Ж Е В Н О С Т .

Преплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији „Гласа Црногорца на Цетиње, а може се и картом упутницом на пошту у Котор. Дописи шилу се уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе шаља се, по простору који заузму на петита, 7 новчића од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новч. За огласе веће и на дуже вријеме попушта се.

СЛУЖБЕНИ ДНО.

ПРИВРЕМЕНА ТРГОВИНСКА КОНВЕНЦИЈА ИЗМЕЂУ КЊАЖЕВИНЕ ЦРНЕ ГОРЕ И КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ.

Влада Његовог Височанства Књаза Црне Горе и Влада Намјесништва Његова Величанства Краља Србије, у жељи да олакшају трговинске односи између двијеу србских земаља, ријешиле су да закључе привремену трговинску конвенцију, и у тој намјери потписани, надлежно овлашћени, уговорили су следеће одредбе:

Чл. 1. Производи порекла или мануфактуре из Црне Горе, увезени у Србију, и производи порекла или мануфактуре из Србије, увезени у Црну Гору, биће узajамно подвргнути, односно такса увозних, извозних, провозних, односно реекспортирације (поновљеног извоза), посредничтва, смјештаних, мјесних такса и царинских формалности, истом поступку, као и производи највише повлашћене државе.

Чл. 2. Поданици сваке високе стране уговорнице плаћаће у другој држави, за вршење својег трговине и своје индустрије само оне и онолике дажбине, порезе, таксе или патенте, које плаћају сами држављани.

Чл. 3. Ова ће конвенција остати у снази до четвртог Октобра хиљаду осам стотина деведесет друге године, кад ће престати важити без претходног отказа.

Конвенција ће бити поднесена на одобрење Народном Представништву Краљевине Србије.

На Цетињу,
1 маја 1891 год.

Министар Иностранних Дјела
Краљевине Црне Горе:

(Г. В.)   Г. Вуковић.

У Биограду,
1 маја 1891 год.

Министар Иностранних Дјела
Краљевине Србије:

(М. К. Ђ.)   М. Кр. Ђорђевић.

НЕСЛУЖБЕНИ ДНО.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 13 јуна.

Сукоб, који се догодио у Витлејемској цркви у Јерусалиму између православног и римокатоличког свештенства, дошао је био као наручен опција круговима, које узнемирују пријатељски односи руско-француски, особито послје посјете Цара Александра Ш. којом је одликовао француску изложбу у Москви, а у очи посјете Француске флоте у Кранштадт. Бечки „Кор. Биро“ особито нам је био услужан у овој афери, извјештајући нас ревносно о интервенцији француског посланика у Цариграду у корист римокатолика. Изгледало је по овим извјештајима, да је Француска као покровитељка римокатолика на Истоку, готова и да зарати у њихову одбрану. Последњи бројав гласио је, да ће се Русија умјешати у ову ствар, али да нас поштеди од трошка, није нас хтио извјештати: да ли против француске интервенције, или да посредује између Француске и Турске!

Да видимо што се то догодило у Витлејему. По извјештају једног берлинског листа повод је сукобу био овај: Витлејемске јасли налазе се између цркве православне и католичке, из којих се иде к светијем јаслима кроз велика побочна врата уз једну лествицу. Ту над Христовом колијевком православни служе сваке суботе. У суботу 11 маја био је у Витлејему велики број православних хаџија, те је служио сам таворски архијепископ Спиридон над јаслима са једним дјаконом и с једним калуђером. За све то вријеме стало је неколико фратара, чувајући страну, која римокатолицима припада. Кад се литургија довршила, крене дјакон са св. причешћем у цркву.

Гдје је чекао народ, да их Архијепископ причести. У овом ходу дјакон је обилао око св. јасала, те је тако ступио на мјесто, које фратри сматрају својом својином. Тек то они опазише, један фратар удари штапом дјакона по глави. Дотрчи Архијепископ и пружи крст да заустави фратре, но они шаху и њега ударити, да не дотрча други дјакон и калуђер, које фратри тако истуку, да су оба дјакона и калуђер морали поћи у боницу; фратри су утекли и затворили се у свој манастир, кад су из цркве скочили присутни богомољци, који шаху и на манастир јуршити, да их архијепископ није задржао. Кад је ту чуо Патријара јерусалимски Герасим, лично је похитио к гувернеру, који је одма предузео сходне мјере, те оружјем силом стао на пут новијем нередима. Ово извјешће потврђује друго, што је добио један бечки лист од једног очевидца, који тврди да су *шизматички* хтјели проћи кроз једна врата, која припадају римокатолицима, те су фратри своја права *енергички* одбранили. Дакле фратри су изазвали бој, па било и у одбрану својих права, те су их турске власти морале кривцима прогласити.

У томе случају опет Француска, особито обзиром на своју политику с Ватиканом, није могла да напусти своје традиционалне штићенике на истоку. Стога је граф Монтебело, незадовољан с одговором Портинијем, у Султана непосредно тражио задовољштине.

Но један ијетки клерикални лист вели: јели могуће и католицима и Порти, да сматрају озбиљнијема захтјеве грофа Монтебела, као преставника волтерјанске владе и атеистичке републике, када се католички редови највише прогоне у самој Француској и када су разне свештеничке конгрегације, цркве и манастири поднијеле у Француској за вријеме прве револуције од самијех

Француза, што нијесу католици никад ни виђели од башибузука и јаничара на Истоку!

Француска је на сваки начин учинила своју дужност, чим је заузела уста својим непријатељима, који је у противном случају шаху онтужити, да напушта католичку цркву и свој углед на истоку само да Русији угоди, — и ако Витлејемска афера није могла наудити пријатељству руско-францускоме, како су се многи надали!

У новом бечком рајхсрату, тако етерогенијем елементима састављеном, гроф Тафе окупила већину око себе без обзира, који су то елементи, а да му се не може недошљедност пребацити. Као што гласи наш бројав из Беча у пошљедњем броју, гроф Тафе радосно је поздравно судјеловање велике њемачке странке у парламентарном раду, и изразио наду, да ће та странка и унапријед судјеловати на пољу рада, који овом рајхсрату предстоји. Овијем је оглашен споразум између владе и њемачке странке, којој је било криво, што је гроф Тафе толико са Словенима шуровао, те је за то до сада стала далеко од њега.

Пошто је при изборима пропала старо-чешка странка, која је до сад са Пољацима и Хоенвартовијем клубом већину састављала, која је владу подржавала, гроф Тафе био је принуђен да пружи руку њемачкој странци, не удаљујући од себе Хоенвартов клуб, а Пољаци су већ стари познаници и пријатељи њезини. Како је Хоенвартов клуб састављен из толико елемената разноврснијех, међу којима се налазе и Словени са далматинскијем Хрватима, питање је, хоће ли у цијелости остати уз владу. Загребачки *Обзор* односно ових пошљедњијех већ отворено вели: „Дванајест је година да подупиру грофа Тафеа, дванајест је година да су њему за љубав напустили

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

Приликом 31 коментар „Горскога Вијенца“.)

Држим да неће бити сувишно, ако у прилог коментара „Горскога Вијенца“, кога је с тако лијеним успјехом започео г. Др. Милан Решетар, додамо и с наше стране неколико примједба. Али морам овдје признати, да ми не допушта ни вријеме, ни околности, да се овим предметом позабавим у оноликој мјери, колико важност самога предмета заслужује, по се надам, да ћу се моћи опет кад год на исти предмет повратити, те се мало више с њим позабавити, јер и ако нам црногорска историја мало зна да прича о главнијим лицима „Горскога Вијенца“, опет морам изјавити, да је pjesник „Горскога Вијенца“, барем како се мени чини, *било имао у виду и тврђење карактере и дјела познатијех лица*, а не напротив, као што каже г. Решетар (стр. 34). Ова лица служе у исто вријеме и као типови појединих племена црногорских, из којих су она узета. Ми би могли написати историју готово свију главнијих лица „Горскога Вијенца“, изузев зар јединога игумана Стефана, па се надамо, да ће когод то у своје вријеме и учинити, што би одвећ нужно било за потпуно разумијевање „Горскога Вијенца“; али за сада нека то стоји, јер би то захтјевало мало више и труда и времена, а да пријећемо на наше примједбе.

Ст. 21.

Дан и народ како ћуку тица.

„И народе је ерећа дада да их јачи покорава, као што је (малијем) птицама доудила, да их виша (ћук) лови.“ — У Цр-

*) Пошто је престала излазити „Нова Зета“, овај се рад преноси у подлистак „Гл. Црногорца“ наједно с потписком, који је био штампан у IV. св. „Нове Зете“, јер се било тамо поткрало неколико штампарских погрешака.

ној Гогни постоји народна изрека: „то му се зна као ћуку тица“. Ова се изрека употребљавала онда, кад оне да се каже, да неко мора сваки дан подизвјесно да добије неки приход, или макар што друго, као што ћук подизвјесно мора сваки дан да поједе по једну тицу, која му, по народном мишљењу, сама дође и пред ногама падне. Према овоме рекао бих, да се горњим стихом оне да каже само брзо напредовање Турска у њиховим освајањима, те бих га, заједно са предидућим стихом, протумачио овако: „Вражје племе (Турци) тако живо покори (позоба) народе, да им се зна, да сваки дан покоре по један народ, као што се зна ћуку, да сваки дан поједе (позобље) по једну тицу; шљедећа четири стиха сматрао бих као објашњење и допуноу к стиху 21.

Ст. 56.

На шрон сједиш неправо узети.

„На пријестолу грчкијех царева“. — Мислим, да овдје не треба разумјети само пријестол грчкијех царева, и ако на такво тумачење може навести ријеч *сједиш*, него и остале пријестоле порушених балканских држава. Па, шта више, усудићу се претпоставити, да овдје треба разумјети само пријестол српски, јер је то пријестол *неправо* (издајом) узети. Тако исто и у ст. 58 не држим да ту иде ријеч само о св. Софији, него у опће о хришћанским храмовима порушеним и претвореним у џамије, коњушке, бање и т. д.

Ст. 86 и 87.

Час проклињем лански по сто пута,
У који ме Турци не смакоше.

Мислим, да не би горе било, да се уз оно тумачење, које г. Решетар доноси уз ове стихове, дода још и то, да црква, за коју је Владика Данило ишао у Зету да је освешта, постоји и данас. Она се налази у селу Српској, под гором Српском, а близу

досне обале ријеке Цијевне. У потоње вријеме она је лијено украшена обилатим даровима Књаза Николе.

Ст. 115.

Ка са града вјешто изиграше.

„Града: град је црногорска игра; умјесне лопту од говеће длаке, па је бацају ко ће даље.“ — Град или лопта јест црногорска игра, али бива овако: сакупи се повећи број момака, па се подијеле у два друштва, равна по броју; за тим међу коцку (брушкет), коме ће од та два друштва припасти лопта, која се умјеси од говеће длаке, или умота од платна или се иначе направил, што је сасвијем све једнако. Оно друштво коме не припадне лопта иде да стоји „у коло“, које је на земљи обилежено помалим камењем, или капицама или другим чим год, и ту, у том колу, морају стојати. Друго друштво, које је добило лопту, иде мало даље од „кола“, да „крију лопту“, т. ј., они се сакуне и даду лопту једноме од својих чланова, који је сакрије или у њедрима, или под летом од гуњине, а да не би оно друштво које је у колу могло дознати код кога је лопта сакривена, сви остали другови онога те лопту носе посакривају, исто као и он, по једну руку у њедрима или под летима. Пошто су лопту „сакрили“, онда сви побржим кораком иду к онима што у колу чекају, те се, понгрављући кроз коло, помијешају са њима. Онај код кога је лопта сакривена мора да са њом удари једнога од оних, који су у колу чекали, па кад то изврши, онда бјежи и он и сви његови другови што боље могу изван кола. Они што су у колу гледају да што прије ухвати лопту, те ко је први ухвати гађа макар кога од оних, који су побјегли, па ако га згоди, онда оно друштво које је прије крило лопту иде сада у коло, а оно које је било у колу, иде да крије лопту; а ако га не згоди, онда се понавља иста ствар која

и прије. Лопта се губи и онда, ако онај који је носи не згоди онога, кога у колу гађа. Ова се игра врши обично весело са смијехом и шалом; у њој се оће доста и хитрине и вјешетине, као и пр. при сакривању лопте, да се противници не досјете код кога је; при бјежању, да се живо и вјешто увије и уклони ударцу противничком и т. д.

Црквике, — тако се зове малени брешљаста простор и страна више њега управо у подножју Језерекога Врха, са З. Ј. З. његове стране.

Ст. 139.

Чудне Пушке, ваља мушку главу!

„100 дуката, колико би платио за убијену мушку главу убојина кад би се нагодио с породицом убијенога.“ — За убијену мушку главу плаћало се 130 дуката, а за женску 131 дукат. Но овдје не иде ријеч о новчаној вриједности, него то треба разумјети онако, како га је разумио г. Стојановић у „Просвјетном Гласнику“ бр. 1 и 2 од ове године.

Ст. 174.

Друга сињу од Скадри к Острогу

„Острог је брдо (и манастир под њим) у сјеверу Ц. Г. југоист. од Никшића и он је до г. 1878 био сјеверна граница Црногорска.“ — Острог није у сјеверној него скоро у средини данашње Црне Горе.

Ст. 185.

Не ваља се бити кукавица, — није то исто што и „не смије се убијати кукавица“.

Ст. 339.

На Пољане да се састанемо.

„Пољане, биће Градачке пољане на сјеверу никшићкога поља.“ — Нијесу то Градачке но *Бијеле Пољане* у подножју Лигунара са јужне његове стране, а тако исто на југ и од Никшића. Ово су врло

свој прави програм, дванаест је година да слијепо слиједи грофа Хохенварта. Што ли су од свега тога имали? Колико ли су се приближили својој народној циљу? Гроф Тафе је данас са Немцима. У том логору не може бити мјеста за Хрвате и Словенце. Али гроф Тафе, и ако се Немцима приближио, знаће Словене уз се уздржати, и сви су изглед да ће се сва опозиција свести на младочески клуб и на антисемите и крајње клерикалце.

Прије горње изјаве Тафеве, вођа младоческих заступника др. Грегер држао је у рајхсрату сјајни говор при расправи о прорачуну. Говорник је рекао да је највећи грџих староческе странке био, што се је неограничено уздала у владу, која јој је дванаест година обећавала, а никад није озбиљно мислила да које своје обећање испуни. Пошто се је чешки народ увјерио, да га влада намјерава неком погодбом сачети и предати његовом најљућем непријатељу, оборно је староческу а пригрлио младоческу странку. Његова је странка прије свега народна странка и за њу нема већег злочина, него ли је тај, када се хоће силом потлачити једна народност. Већ сто година постоји у Аустрији злосретна мисао, да Аустрија мора постати њемачком државом. Ни највећи непријатељ Аустрије није могао пронаћи успјешнијег средства, да ослаби државу, него ли је та мисао о насилом пољемчивању. Наш народни програм није искључиво чешки, јер је наше врховно начело, да све народности у држави буду равноправне. Ми се дакле боримо и за сваку другу народност у држави, па се с тога налазимо у наравној опрјечи са странком, која мисли, да Аустрија мора постати њемачком државом. Док та странка тражи, да остале народе подчини, ми се с њом нећемо никад измирити. Када би њемачка странка опет дошла до власти, како се поговара, то би значило, позвати све остале народности на рат за свој обетанак. Односно чешког државног права рече, да је приликом најновијих избора чешки народ опет развио заставу чешке државе, посланици у заступничку кућу људе, који ће се борити за чешко државно право. Гроф Тафе хоће, да њемачкој странци жртвује чешки народ, па му се та странка ради тога и приближава. Када би чешки народ прогутала, оборила би се па остала словенска племена у држави, па би и ви, господо из Галиције, дошли на ред. Помислите

лијене и доста простране ливаде, које онда припадаху Никшићу, а налазе се скоро једнако далеко од Никшића и од Озринића, те су zgodне биле за састанак.

Ст. 345.

Да издијеш мирно у Рудине, — Рудине су планински предјео, који обавија Никшићко поље са З. Ј. З. стране.

Ст. 387.

Лесам ли на отцоу мраморјем.

„Мраморјем од турскијех грађана које сам око градова поубијао.“ — Ја налазим, да ово није довољно објашњено:

Мрамор, камен ударен у земљу, код Вука.

Мраморје, риа мрамора, код г. Решетара.

Мрамором се назива у Црној Гори само онај камен, који се удари у земљу на мјесту, где је неко погинуо, те служи као споменик те погубије, те према томе: Зар се не сријетате на сваком кораку око наших градова са тужним споменицима (мраморјем) од наших грађана, које сам поубијао.

Ст. 418.

Направисмо писнајест носилац.

„За убијене и тешко ранене.“ (г. Решетар), „само за убијене.“ (г. Стојановић). Овдје се не говори о направљеном никаквих носилац, нити за убијене, нити за тешко ранене; него тај стих толико исто значи, колико да је казано: петнајест нам друга погубише.

Ст. 540.

Над главом се надодају руке.

„Да би се за штогод ухватио, да не потоце.“ — О топлењу се говори у предидућем (539) стиху, а ово бих ја разумно овако: кад глави пријети опасност, онда човек инстинктивно подиже над главом руке (руке), желећи тијем спријечити непријатељски ударац, који је глави намијењен

на Познањем, Пољску и Шлеску. С таквом страном, господо из Галиције, хоћете да се борите против чешкога народа, који вам је најближи народни сунлеменик, који је вагда вјерно и поштено уз вас стојао, те који је вагда гојно најскреније симпатије према несретном нашем народу. Једно не смије један народ никада држави жртвовати, а то је свој народни опетанак. За тај опетанак ми ћемо се борити док у Аустрији не побједи правда. То нијесу страначке тежње, већ су то највиши интереси цијелице, државе и народа.

Овај говор чешкога патриоте учинио је велику сензацију.

СРПСКО-ГРЧКЕ СИМПАТИЈЕ.

Биоградске **Мале Новине** — додје овај извјештај с банкета, даватоу 3. Јуна, у Биограду у почаст грчкога првака г. Трикуниса:

Као што је нашим читаоцима већ познато из наших ранијих извјештаја, у нашој престоници бави се од неколико дана чувени политички муж грчки, г. Трикунис.

У његову почаст приредило је Друштво Св. Саве пријатељску вечеру (банкет), дату 3. Јуна у 8 часе, у вече у просторијама „Гранд Хотела.“

Банкет је испео сјајно; било је око 50 особа, све одличних грађана из свију редова друштвених, а све чланови друштва Св. Саве.

У зачеду стола сједно је био гост, с десне стране до њега заузимао је мјесто г. Д. Катих, председник народне скупштине, с лијеве стране сједно је г. М. Јарашанин, а даље су се ређали остали отмијени гости.

Кад је било у по вече, устао је г. Катих те нашо лијепу здравницу грчком краљу и грчком народу. Г. Катихева здравница била је кратка, али језгровита.

Срби и Грци везани су једном религијом, једнозвонком историјском судбином у прошлости и једнаким завјетним тежњама у будућности. Српски народ примио је своју културу од грчког народа и вагда је благодаран био за то. Од вајкада та два народа стајала су у живом саобраћају и вези, његујући узајамно свијест да су један другом потребни и да један другом могу бити поуздан наслоу у свима заматним народносним питањима.

Упућени и прошлону и заједничким интересом садашњости на сложан братски рад, ми треба само да очувамо већ ваљане осјећаје слоге и прожмани свијести да снас балканских народа лежи у њима самима, прекрено један другом да пружимо братску руку — па је наша будућност обезбијељена.

У то име бесједник диже чапу у здравље грчкога Краља Ђорђа и његовога јуначкога народа, освједочених пријатеља нашега Краља Александра и нашег српског народа.

и, жртвујући руке, продужити живот бар неколико тренутака.

Ст. 574.

На широком пољу Ђемовскоме.

Ђемовско је поље у Зети код Жабљака. — Ђемовско поље јест у Зети, али није код Жабљака, па ни близу њега, него је између р. Цијевне и Подгорине. Од р. Цијевне је и име томе пољу дато, јер Арнаути ту ријеку зову Цем, те отуда и Ђемовско или Ђемовско поље.

Ст. 605—607.

Јунаштво је цар или свакојесе

А и тике најслабе душевно

Којијем се тјане покољене.

„Јунаштво доноси са собом свакојаке невоље, али опет етећи јуначку славу чојеку је најслаба награда за муке што је поднио; за том славом гине свако покољене.“ Први стих ја бих разумно овако: јунаштво је зло над свијема злима, или зло највише од свију зала, или цар од свију зала; а друга два стиха разумно бих као и г. Стојановић, те би према томе изашло: јунаштво је зло највеће од свију зала, али су опет јуначке успомене најслаба душевна храна, којом се одушевљавају (опијају) покољена. Да је Владика Његош сматрао јунаштво као зло види се и из „Дуче“, где прибраја к злим духовима највеће свијетске освајаче (IV пјесма при крају); а и у првој пјесми каже:

Шта те и људској вуче колијеваи

То се само рад несрете људске

Боготвори Цевар с Александром.

Ст. 631—635.

Луна и крст, два странина символа —

Никово је на гробнице царство;

Сљедовати или ријеком крвавом

То лабини грдна страванија,

То је бити једно или друго.

„Докле се шири полумјесец, знак мухаме-

Здравница је процијерана бурним живјели!“

Одмах за тим устао је г. Трикунис и у ливном говору на француском језику нашо здравницу нашег Краљу и српском народу.

Посље је узео ријеч г. Светомир Николајевић, председник друштва Св. Саве. Он је говорио дуго, а и њему је главна тема била српскогрчка слога.

Тада је устао понова г. Трикунис, и слушаоци, који су већ његовим првим говором били задобивени, сад су били изненађени и очарани, јер се тек сад видјело да је то бесједник првога реда

Он је отпочео свој говор исповијешћу, како је дубоко дирнут гостодубљем и предуретљивошћу, којом је овдје одликован, као и искреним симпатијама, које Срби гаје спрема његовога грчког народа, и обећао је да ће пред својим земљацима бити свједок и тумач тих искрених српских осјећања.

За тим је говорио о симпатијама грчким за Србију и Србе.

„У мојој домовини, као и у свакој уставној и парламентарној земљи, има различитих политичких странака, које се разликују у питањима унутрашњим. Али, кад је ријеч о љубави и поштовању спрема српског народа, онда ту нема више партија ни подјеле, тада цијела Јеланда престава једну једину партију, тада су сви Грци прожмани једним једним осјећањем и једном мишљу, да су Срби њина драга браћа и да њин заједнички снас лежи у њиној узајамној слози и љубави.

„Српски и грчки народ извојевали су своју слободу својим рођеним јунаштвом, својом крвљу и својим беспримјерним жртвовањем. Као истински јунаци и људи племенита срца, наши велики преци узајамно су се високо цијенили и искрено се поштовали, јер су знали прву цијену истинитог јунаштва и првога родољубља.

„Наши велики преци дали су нам сјајне примјере, на којима се вагда може задржати наше родољубље. Балкански народи не тражи за себе ништа друго до оно што је већ давно признато као право и потреба свакога народа и што други просвјешћени народи давно већ имају, а то је да се уједине и да буду своји у својој кући. То је све. А остварење тога животног задатка може се постићи само заједничким радом и удруженом снагом.

„С тога проучавајмо то питање, упознајмо се узајамно, зближујмо се и приносмо својеки на посао. Допринемо велико дјело ослобођења и уједињења, које су наши очеви и дједови тако сјајно започели.“

Веома је значајно оно мјесто у говору бесједничком, где је живи и енергично нагласно да балкански народи треба да се удају само у се и у своју снагу, да не погледају на туђу помоћ и да се не варају празним надама на туђу милостињу. Свако туђинско „доброчинство“ скупо се посље плаћа. Наша будућност биће у толико ведрија и безбједнија, у колико јасније схватимо да наш снас лежи само у нама самимима.

Бесједник је апеловао на обадва братска народа, да у томе правцу приону

дански, и крст, знак хришћански, долге се простору пусти грбови од људи што гину за једну и за другу вјеру. Или за полумјесецом или за крстом путем што га он биљежи крвљу људи што ваљ гину, и подносити зањ многе муке за живота (лат. грд. сирад. метафором — живот у којему човек грдно страда), то је бити или хришћанин или мухамедовац, то значи држати и бранити вјеру у којој си отхрањен.“ — Ја бих то разумно овако: Луна (мухамеданство) и крст (хришћанство) јесу два странина знака, који не трпе један другог, и борба ће међу њима трајати све докле, док се један од тих знакова не зацари над гробницом другог, т. ј., док сасвијем не пропадне или хришћанство или мухамеданство. Бити, дакле, пријетана једне или друге од те двије вјере, које крвљу свој траг биљежају, то значи толико исто, колико и ријешити се подносити све муке и невоље у животу, па и саму своју крв пролити за њих.

Ст. 658—662.

Нека буде борба непрестана,

Нека буде што бити не може,

Нек' од тројдре, покоси савана!

Па гробљу ће измаћи цајјеке

За далеко неко покољене.

„Нека буде борба непрестана, нека буде (= доље) та борба, која непрестана не може и неће бити, јер ће нас уништити Турци који су много јачи од нас.“

„Нека нас Турци посијеку и униште.“ „Ми ћемо погинути, али ће далеки наши прауници уживати плод од наше борбе с Турцима и од њих ће се ослободити.“

Ја налазим да ове стихове не треба ни тумачити, него да су и без тумачења јасни, а кад би их тумачио, ја би их протумачио овако: Владика Данило посље дугог размисљања долази до закључка, да треба отпочети борбу за част и за име, па макар та борба трајала непрестано, па макар

на рад, за остварење својих народних задатака.

Свршетак говора поздрављен је дуготрајним бурним „живио.“

За тим је говорио г. Дучић, архимандрит, и поздравно родољубивом грчком и српском свештенству. Г. Драгашевић, пуковник, поздравно је грчкој војсци, а г. Фирмилијан на грчком језику поздравно је високоме госту.

У пријатном разговору провело се скоро до поноћи, а за тим се високи гост повукао у своје одаје.

* * *

Ректор атинског универзитета упутио је председништву велико-николског ђачког друштва „Обилић“ слиједеће важно писмо, које доносимо по биоградским листовима:

„Г. председниче! С радошћу сам сазнао из Вашег писма, да ђаци са српског универзитета намјеравају предстојећих фебрија посетити нашу драгу отаџбину. Ја сам то писмо саопштио академском сенату и овај се пожурио, да изјави такође своју радост и најсрдачније осјећаје према омладини онога народа, који је Грцима из свих крајева тако драг. То међусобно пријатељство нема основа у неком гувернаменталном акту. Наши претци у причама о својој борби за слободу и цивилизацију на балканском полуострву сављаху и јуначка дјела српског народа и препоручиваху нама, својим потомцима пријатељство с њима. Ми испуњавамо само свету дужност према успомени наших отаца, кад обраћамо нашу љубав народу, који је први на балканском полуострву развио заставу слободе и који има истовјетне наде с нама у будућности.

Питате ме, које би врјеме било најгодније за ваш долазак. Кад би српски ђаци хтјели свој пут одредити за јесен, напли би овдје четири илјаде колега, готових да својим друговима руку пруже. Ну, ако вам то врјеме не би годно било, за то што не нада у наше фебрије, будито увјерени, да дошли ви ма у које доба, чавете нас вагда све спремне, да вама као омладни нама тако милога народа срдачан дочек спремимо.

Дођите, дакле г. председниче, да српска и јелинска омладина на Акрополису и у присјенку Партенона обнови и учврсти веде наслијеђенога пријатељства. Ви код нас нећете наћи трагова потлачених народа ни пирамиде народног ропства, али ћете наћи споменике вјештачког и слободног народа. Наш народ може, несумњиво је, показати многобројне трофеје на мору и на суви. Али претци наши нијесу их подигли као знак ропства других народа, него као споменике своје сопствене слободе. Они нијесу били освајачки, колонијализујући народ.

У земљи, као што је наша не може манифестација пријатељских осјећаја два народа балканског полуострва дати повода никаквом неспоразуму од стране других народа, па против, она може послужити као пр мјер и позив и осталим народима Балкана, да се и они оставе м е љ у е о б н и х не су г л а с и ц а и дођу до сазнања, да само пријатељством и узајамним уступцима могу бранити лијене земље заједничке отаџбине од опасности која им пријети.

сам ад зину на нас (Црногорце) и прождр'о нас, па макар и сам сатапа дигао па нас своју косу и покосио нас, т. ј., макар ми сви у тој борби и изгинули и недостигли оно за чим тежимо, опет та борба неће бити бесплодна, него ће бар на нашем гробљу изићи цвијеће за далеке нараштаје, који ће уживати плодове наше борбе, одушевљавајући се нашим примјером и учити се како се служи чести и имену.

Ст. 685—686.

Што се црним задоји ђаволом,

Обешти се њелу до вијека.

„Ко једном прихвати вражјку (турску) вјеру, преда се ђаволу док је жив.“ — У Црној Гори каже се за свако чељаде, које је у каквом пороку толико упорно, да се не да поправити, да је *ђаволом забодено*, те и горњи стихови не значе, да се онај *ко турску вјеру прими преда ђаволу док је жив*, него њима оће да се каже: потурнице су тако тврдоглави и упорни у својој заблауди, да се никаквим лијеним начином, ни договарањем не може с њима стати на крај, нити ће они ни у чему уступити без силе.

Ст. 689—690.

Кавге су ти оне поглавице,

Називљу се царев синови!

Ови су стихови боље објашњени код г. Решетара, него код г. Стојановића, а смисао им је овај: потурнице тако високо себе држе, да се називљу царев синови.

Ст. 692.

Прокле мати од невоље сина.

„Матери је од невоље син оно дијете, које је она донела родила, али би она с којег год разлога вољела, да га није никад родила.“ — Ово далеко није овако. Горњи стих за Црногорце не би требало ни тумачити, јер свако добро разумије што ће то рећи. Тако и пр. ако века мајка прокуне

Молећи вас г. председниче, да ме о времену вашег доласка за времена извештајите, користим се овом приликом, да вама и укупуној универзитетској омладини наше пријатељско поздравље изручим.

Атина, 28 маја 1891 год.

Ректор нар. универзитета:

Г. Мистриотис
секретар

Др. К. Е. Полигенит

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Београдски Одјек под насловом *Русија и Француска* доноси шледећи чланак:

Док штампа јевропска луна главу о тројни савез и судбину његову, дотле се Француска приближује Русији, те се сад рећи може поуздано, да између ове двије државе постоје односи бољи и интимнији, него између чланова тројнога савеза. Пријатељски односи између Русије и Француске нијесу истина утврђени никаквим специјалним званичним уговором, али такви уговори са свим су изишли између држава, које спајају исти интереси државни и исте наде народа њихових.

Ово интимно пријатељство руско-француско, које у посљедње вријеме најсвечаније оличавало француска индустријска изложба у Москви, врло је зачудило, али није изненадило јавно мишљење, јер за њега није тајна, да је оно засновано већ на конгресу берлинском, а избило на видјело при иступању Русије из тројног царског савеза.

Познато је како се „поштени маклер“, кнез Бизмарк у име Немачке на конгресу берлинском одужио Русији за њено пријатељство учињено Прусији 1866 и Немачкој 1870 и 71 г.!

Шта је посље тога Русија могла да чини, но да раскине савез са Немачком и да потражи зближење са Француском од које је иста Немачка у рату против Наполеона III. узела двије провинције са 1 и по милијуна становника и 5000 милијуна динара.

Губитак тих двију провинција, оштету ратну од 5000 милијуна динара и остају грдно материјалну штету која сигурно надмаша суму од 5 милијарди динара, увреду нанесену части оружја француског и поносу народном, — све то Француска није могла прегорети ни заборавити.

У скоро посље закључења мира у Франкфурту, кад су многе вароши и села француска лежали у развалинама, а по разбојничким се још пушила проливена крв. Француска је исплатила сву ратну оштету Немачкој и изненадила и задивила свијет патриотизмом и извајредном финансијском снагом својом. Од то доба посветила је она сву снагу своју консолидовању државном, подизању и усавршењу убојне снаге своје и старала се да стече повјерење и пријатељство Русије. И она је у свему томе потпуно успјела. Пад првог председника републике маршала Мак-Махона задао је смртни удар монархичким странкама, и никакав „закон“ претендент,

никакав политички шекулаит или пустилов а la Буланже, није кадар сад пољуљати темељ републици. Што се тиче убојне спреме и снаге, Француска је, по увјеравању самих Немца, надмашила у том и саму Немачку, а привредну је снагу своју показала свијету изложбом у прославу стогодишњице велике револуције своје.

Докле унутрашње стање Француске није било потпуно консолидовано, дотле се Русија према њој држала резервисано; ну у колико је Француска давала јачих доказа о непромјенљивости постојећег стања и поретка, у толико су јасније избијали на видјело и знаци наклоности и пријатељства руског према њој. Поштени маклер берлински увидио је брзо опасност, која пријети царевини немачкој од пријатељства руско-француског, те је напрегао све све силе своје да то осујети, али, — у залуд. У почетку облијетао је он око Француске и као што је посље 1866 гурао Аустро-Угарску на исток, покушао је да веже и снагу Француске за предузећа колонијална у Африци и Тонкингу. Министарство Ферријево, тек што је повело државу том странпутицом, морало је одступити, и политика француска вратила се по ново на прави пут. Тако исто прошао је Бизмарк и са Русијом. Сва удварања и покушаји његови да задобије пријатељство њезино остали су безуспјешни, а тако исто и све сплетке, којима се хтјело спријечити и осујетити зближење између Русије и Француске. „Сила околности“ показана се јача од све државничке вјештине и пренедности Бизмаркове. Тај пораз и ако није био искључиви узрок пада његовом, свакако га је ускорио. Али ни падом Бизмарковим није се постигло оно, што се мислило и за чим се тежило. Пријатељски односи између Русије и Француске, данас су тако снажни да их не може раскинути никаква дипломатска вјештина. Ако је поред толиких досадашњих доказа могао ко би ти о том још у двоумици, индустријска изложба коју је француски народ приредио у Москви и посјета којом је цар Александар одликовао ту изложбу, кадро је уништити сваку сумњу.

Један угледан руски лист, пишући о француској изложби у Москви вели, да је ово „први примјер у историји од како постоје државе, да један народ приређује своју изложбу у другој држави, у крилу туђег народа, а још значајније је то, што се та нечувена ријеткост појавила баш у крилу двају народа од чијег пријатељства зависи карта Јевропе!“. Француска свјетска изложба 1889 год. била је право чудо XIX вијека. Сад су Французи све, што је било најљепше на тој изложби, пренијели у Москву. Француски сепан не ће се такмичити у руским, него немачким и енглеским сепаном и што он буде јачи у тој утакмици, тим ердичније може Москва дочекати Французе као пријатеље, чији рад може донијети Русији само добра. У почетку овога вијека видјела је Москва француску војску, а сад на крају истог вијека види она у својој крилу сву радену Француску. Ако је рат од 1812 год. и завадио Русију са Француском, изложба у Москви доказује најсвечаније узајамно

бих разумио овако: човјек је од природе склоп к тјелесним сластима (ка слабо живичне); тој склоности подлегне и старо чело, а камо ли неће младо, те и перспектива будућих уживања, које Турци обећаваше, а које млађана фантазија представљаху у очараном и варљивом облику, премаши Приногорце, да пријеђу к Турцима.

Ст. 766.

Слатка мама, ал' би на удицу.

„Пружајући им сласти своје вјеро Турци уловише у своју мрежу многе хришћане.“ — По овоме изгледа да је вјера била средство за ловљење хришћана у своју мрежу, а мени се чини, да је вјера била баш циљ свију њихових сплетака и обећања, па пошто би у ту мрежу некога уловили, онда је за остало било лако. Према овоме горњи бих разумио овако: Слатка су била и пријатна турска обећања, али су чинена са неком *arrière-pensée* (скривеним умисљањем), тек само да их примаме к себи, па кад су их већ примамили, онда су им казали:

Ст. 767, 768.

„Лип' шербета из чаше свечас,
„Ал' сјекору чекај међу шим“.

т. ј. или примамте мухамеданство или ћете погинути.

Мени се чини да ово није други начин како Турци обраћају људе у своју вјеру, као што каже г. Решетар, него је ово финал свију њихових заваривања и обећања. Па како

Стараз: животу каља образ честио.

то су и дотични, који су пали у њихове замке, да би спасли живот, прелазили у мухамеданство.

(Наставиће се.)

Ж. Драговић.

пријатељство које спаја сад два велика народа, руски и француски“...

Овим ријечима не треба никаква коментара — Свечана манифестација руско-француског пријатељства обрадовала је све пријатеље руског и француског народа, као што је узнемирила противнике њихове. Штампана тројнога савеза врло је забуђена и огорчена. То је са свим појмљиво, јер се она по дужности својој старала да искона непрелазан јаз између Русије и Француске. Ну не појмљиво је што она у пријатељству руско-француском назире несрећу по Јевропу. Ми на против мислимо да ће руско-француско пријатељство послужити интересима Јевропе, и да ће учинити крај непрестаним тразвицама, које доказују најочитије да је постојеће стање неспиродно и нездраво. — Прије неколико година рекао је један дипломата, да Јевропа нема више. Та фраза изгубила је сад значење своје, јер је руско-француским интимним пријатељством остављена опет равнотежа у Јевропи. Балкански народи могу се томе само радовати.

ДОПИСИ.

Из Патријаршије Пење, 9 јуна. — Јевропска журналистика бави се од назад неколико времена, искључиво са разбојничким дјелом, којег је извршила над неколико богатина немачких код Кирилице Кјоја што по рећи на прагу Цариграда, једна четица на оружаних незадоровљника који су можда усљед тога тај немали занат предузели, што су избјегли неправди која у Турској од вајкада влада. —

Ради б. заробљеника који су за откуп њихових живота имали дати 100.000 фр., дигла се сва јевропска штампа, а ради читавог једнога народа, којег тлачи арнаутска рука и газе конита њихове објесне разузданости ни гласа ни трага а ма ни у самоме једном озбиљном јевропском листу.

Онамо да би се похватили десетак хајдука који су милостиви били заробљеницима сачувати животе и све остало што су при њима нашли, — принуђена је турска царевина пушати 5 до 10.000 војника да их провађе, а овамо ће на очиглед турских власти падају из дана у дан људске жртве нико ни ухом маћи „Србин је, на нека гине нека га на лицу земље више не буде, то је судбина која је несретноме овамопињем народу намијењена!“ —

На очиглед цијеле Јевропе која је у разним мјестима Старе Србије и Македоније консултацима заступљена, а на жалост при измаку просвјетљеног 19-ог вијека обезбјеђенија је народност и вјероисповједаније китељима на Екватору но народима који усљед Јевропе живе!

Онамо жаре, пале сијеку набијају на кочеве, — све што разузданом арбанашком елементу и на ум нанути може то чини без да им мјестне власти имало на путу стају ниш нас бар привидно у заштиту узимљу. —

Пићање је само до кад ће већ ово трајати, и није ли могуће да ће на овим крајевима превладати већ та мисао, да се из Патријаршије Пење понови пушка Невесинска, јер више се дупкати не може но су погње и жртве јаднога нашега народа избиле до врхунца и вават је да се једном за свагда расијече гордики чвор у којем смо замотани. —

Дође ли до тога, што се надам да ће, ако Јевропа скрпе и озбиљне мјере неупотреби, онда нека буде свак увјерен да ће букнути овамо пламен који ће повести народ на смрт или живот и да ће се обистинити ријечи неумрог владара цјесника: „Ворби нашој краја бити неће до истраге турске или наше!“ —

Кад задиме наша поља од српских осветника и кад се почне потоцима крв лити за слободу српскога народа на Балканији, невјерујем да ова невино проливена крв неће повући за собом заплет јевропски, који ће милионе народа жртвовати. А како се и нећемо на тај очајани корак нагнати, кад наша младост већ бјежи тражећи уточишта у шуми?

Како нећемо, кад се код нас већ пи света литургија без људских жртава не може пронојати?

Како нећемо кад нам се отимљу земље, куће, ливаде, стада и остала имања светих наших манастира?

Па кад је овако, замисли, брате Србине, како нам је на путу, како у кући, како на пазару и чему се више надати можемо?

Ја сам оставио своје огњиште, своју браћу, своју фамиљу, своје имање, једном ријечи све што ми је на овоме свијету мило, те сам се прибио у планину под слободну букву, да одолев црну судбину моје и ваше једнојерне браће мотрим и да свагда чисто извијешћен, обтерећујем вас; да путем јавности износим варварска насиља којим су једино наша српска браћа по Старој Србији и Македонији подвргнути, надајући се да ћу овиме начином обратити позорност изобразне Јевропе на ово јадно стање које ће нас на очајани корак навести.

Оволико за сада, а у будуће постарат

ћу се да вам у детаљима за све јавим што будем могао дознати а то ћу у толико сигурније моћи учињети што имам доста једномилешеника у мојој отачбини који будним оком све догађаје прате.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

О искорењивању троскота.

Као што је сваком пољопривреднику познато, неке су њиве у непрестаној борби противу троскота, који никако не могу да савладају. Узрок, што га нијесу у стању да савладају, лежи понајвише у томе, што домаћини не знају да уклоне услове, који подпомажу развиће дотичне травурине.

На утрпама и т. п., троскот је користан, а на њивама је посве штетан.

То је неборима истина, да добро стање стрмнога жита много доприноси искорењивању троскота, јер у густој стрмини не може троскот да се подигне већ га густа стрмина угушује.

На њивама које су подводне, или иначе пате од влате, нарочито ако су још и лаке, пјесковите, узима троскот страннога маха. Такове су њиве праве разилоднице за троскот, и ми можемо ту чинити шта год хоћемо, ми ћемо га само моћи за неко кратко вријеме угушити, али га никад нећемо моћи искоријенити. У овом је случају прије свега нужно, да се њива одводи — исуши ако мислимо да се троскота опростимо; јер, на подводним њивама ријетко кад да су стрмине у тако добром стању, да би могле својим бујним порастом угушити троскот и приморати га да иструне. Дакле, прије свега је нужно — као што мало прије рекох — да се такве њиве исуше, па онда довољно нађубре, да на њима стрмна жита бујније порасту, али се при свем том не смије изгубити из вида на подесан плодоред, ни ваљано обрађивање дотичне њиве, јер све то много уливише на сигурније и брже искорењивање.

При искорењивању троскота треба, даље, имати у виду и то, да жила од троскота може без изданка по неколико недеља под земљом да живи, али опет за то изумријети мора, јер му прилике не дозволе, да зелене изданке изван земље истјера, како би извјестан дио своје ране и из ваздуха цријети могао. Кад ми овај изданак доста дубоко под земљом ојечемо и на тај се начин постарамо, да жила у земљи не избија зелене изданке, онда ће се жила у свом сопственом соку угушити и изумријети, као што је то и код сваког дрвета, и код сваког њеке случај, код које би непрестано гране, лишће или жиле одклањали.

Ја сам гледао на многим мјестима, гдје се домаћини труде да троскот чешћим орањем, дрљањем и ваљањем искорјене; неки га ваде нарочитим справама из земље, склоне га с њиве, сагорјевају га — и поред свега тога, ево ти га опет, гдје се на поврнини укаже.

Али оваква средства нијесу ни стога подесна, што троскота тропну земљу воли, ту се најбоље и развија, па за то и неће помоћи искорењивању троскота много орање. Троскот, као што рекох, не подноси сасјоцање изданака, док жила у земљи чврсто лежи: он се угуши у свом сопственом соку и мора за кратко вријеме да изумро, кад му се зелени изданци непрестано угушују, да не могу изван земље да порашују. Кад, дакле, тако поступимо, онда ће цио басе жила да иструне и тај ће трулеж као ђубре да остане у земљи. Све се то мора чинити онда, кад настану најжешће врућине, кад је ваздух најсувљи.

Да на поменути начин искорјенимо троскот, треба, дакле, од ма посље жетве дотичну њиву сасвим површно преорати, те ћемо на тај начин све троскотове изданке раоником посјећи; па онда, како примјетимо, да нови изданци избију, треба предрљати добром гвозденим дрљачом; овим ћемо те нове изданке или поломити, или ћемо их земљом прекрити, па за тим опет треба плугом поплити прећи и те нове изданке посјећи, ако би се поново указали. Овдје је најглавније то, да не дамо младим изданцима да се развију и оснаже. А кад будемо с јесени посље орали за допдућу усјев, видјећемо, да је троскот изумро и иструго, а међутим је и њива добро угарена.

Још је и то врло добро, и искорењивању троскота много помаже, кад овце на дотичну њиву истјерамо на попању. Овце ће поникле младе изданке попасти, а и жиле појести, које се оголеде на површини наше буду, јер овце, као и свиње, врло радо једу жилу од троскота. Посље ове попање, могао би, веће сигурности ради, још једном њиву предрљати и поново овце пустити, па онда подубље, али на узане бразде, њиву преорати.

Ово је најсигурнији начин, да се овог несносног и штетног корова опростимо.

(Т е ж а к.)

своје дијете, па је ви упитате зашто куне, — она ће вам одговорити: *невоља ми је да кунем*, јер неће да ме слуша, али неће да мирује и т. д.; ако судија упита обојицу зашто је убио некога, — овај би му одговорио: убио сам га од *невоље*, т. ј., био је принуђен његовим понашањем, да га убије; просјак проси милостињу од *невоље* и т. д.

Горњи стих значи: мати је била принуђена да прокуне сина и против своје воље, јер је он прогорио ону сину, која га је одгојила и тим клетву заслужио.

Кад у Црној Гори оће за некога да кажу, да је до крајности неваљао, онда кажу: *штај је човјек шакао, да би матери сину одерицао*, т. ј., потр'о би највећу светињу, која на земљи за човјека постоји.

Дале држим, да је под именом матери, кнегиње Иванбеговице, Владика разумио Црну Гору, а да је у ријечима „прогорије јој сину у посању“ разумио издајство, које је Станиша Црнојевић учинио Црној Гори — матери, домовини, која га је одгојила.

Ст. 761.

Премама из невјери на вјеру.

„Невјери их Турци премашише к себи на вјеру, т. ј. преваривши их да је турска вјера боља од Христове.“ — Држим да није добро погођен смисао овоме стиху и ја бих га разумио овако: невјери их Турци премашише к себи на поштену ријеч (на вјеру), т. ј., давши им ријеч и обећање, да ће им дати велика уживања и блага, а да им у вјеру неће дирати, те према овоме и

ст. 764, 765

Мед на уста и алдна трпоза
А како ли млада и вастрена.

„Мухамедова вјера, која пушта да се на овом свијету слободно ужива а на другому обећава још слађе уживање, хоће премамити и старо чело, које слабо мари за такве сласти, а камо ли неће младо!“ — Ја

Цетиње, 14 јуна.

(Из Острога.) Његово Височанство Књаз Никола и Његова Свјетлост Књаз Насљедник Данило са пратњом припјели су у Острог у суботу вечер. Његова Свјетлост Књаз Насљедник исте вечери приступио је Свезу у горњем манастиру. На Тројичин дан служио је свету литургију у доњем манастиру Његово Високопреосвештенство г. Митрополит Митрофан, на којој су били присутни Високи Поклошници. Његово Височанство Књаз Никола приступио је Свезу у понедјелник тројичински у подне. Народа је као обично било мноштво из државе и из сусједних јој покрајина. У недјелу вечер, кад је почела тиха кишица, много се народа разишло, особито из ближих крајева. Тако кад је сјутри дан удрила јака киша, они, што су остали, могли су боље главу склонити по просторијама оба манастира и испод шатора. Ипак било их је по 4—5 испод једног кишобрана. Тек су престали потоци тећи, народ је опет наставио још радосније кола и пјевање.

Његово Височанство Књаз са Његовом Свјетлост Књазом Данилом и дијелом пратње у понедјелник по подне оставили су Острог и продужили у Никшић.

Високи Путници јучер су се на повратку одмарали у Мирковој Вароши а данас се чекају у своју престолницу.

Такођер се данас чека на повратак из Острога Његово Високопреосвештенство г. Митрополит Митрофан.

(Обиличи.) Пјевачко друштво великошколаца из Биограда пријавило је свој долазак на Цетиње, гдје ће бити највишом брањом симпатијом дочекани.

(Киша) почела је надати по свој држави из тиха на Тројичин дан е вечера, па је у понедјелник тројичински изјутра стала пагло падати тако да је до подна натопила како треба. Дошла је мирно без икакве штете. Иза кише слиједи тишина без велике прилике. Благо које је на земљу пало с овом кишом не може се процијенити.

(Испити.) На овдашњем дјевојачком институту Царице Марије отпочели су се годишњи испити у сриједу 11 о. м. Испитима предједава Њ. Св. Књагиња Јелена. Кад испити буду свршени, допијемо о њима подробије извјешће.

— На овдашњој Гимназији и Богослов учитељској школи отпочеће годишњи испити у уторник, 18 јуна.

— На мушким и женским основним школама отпочеће годишњи испит такођер у уторник, 18 јуна. Ревизор овим школама биће проф. Ж. Драговић.

Промет домаћих производа у Црној Гори.

Никшић, 5 јуна.

На данашњем пазару биле су разпој трговини цијене ове:

Волови еума 150 кила 50 до 55 фор. — Брави овчи, по 6 ф. и 12 новч. — Брави кози по 5 ф. и 10 новч. — Јагњад по 2 ф. и 4 н. — Јарад по 1 ф. и 20 новч. — Чапуре јагњеће комад по 80 новч. — Чапуре јареће по 90 новчића. — Руметин 1 и по кило 15 новчића. — Брашно 1 и по кило по 16 новч. — Пшеница 1 и по кило нов. 15. — Раж 1 и по кило новч. 12. — Сир бољи 1 и по кило н. 40. — Јечам 1 и по кило нов. 12. — Кртола 1 и по кило новч. 3 1/2. — Скоруш 1 и по кило 50. новч. — Масло 1 и по кило ф. 1. и 10 новч. — Восак 1 и по кило фор. 1 и 80 новч. — Дуван у лист 1 и по кило ф. 1. и 20 новч. — Дограм 1 и по кило ф. 1. новч. 50.

Књижевност, умјетност и просвјета.

Примили смо шледеће нове књиге:

Венеција, успомена с пута, написао М. Цар. Друго поправљено издање. По свећеном пријатељу Сави Бјелановићу, уреднику Српског Гласа. Издање српске књијаре и штампарије Браће М. Поповића у П Саду. 1891. Цијена ?

Српске народне приповијетке скупили по Бавагу И. Ристић и В. Дончареки. Издање срп. књијаре и штампарије Браће М. Поповића у П Саду 1891. Цијена је 40 новчића.

Хаџа, приповијетка Х. Штепјевећа, с дозволом приповијетача преуео с пољског Рајко. Издање срп. књијаре и штампарије Браће М. Поповића у П Саду 1891. Цијена 60 нов.

A. Baldacci. Cenni ed appunti intorno alla flora del Montenegro. III. Genova, tipografia di Angelo Chinago. 1891.

РАЗЛИЧИТО.

(Руско „ополчење“.) Према најновијем указу царском извршена је у Русији војна реформа од големога значаја не само по руску државу већ и по судбину јевропских међународних одношаја. Тамо је на име овог пробоља окончано устројство народне војске или тако званог „ополчења“. Руска обранбена сила порасла је усељ тога за више по три пута досадашње ратне снаге. Истина, устав о томе ополчењу одређује, да се ова војска неће употребљавати ван граница царства, већ једино за обрану у случају спољашњег напада. Ну кад је војска већ једном на окупу и кад захтјева особита потреба, не пита се како се она зове, и хоће ли она оперисати коју миљу даље с ову или с ову страну границе, већ се, као што историја свију ополчења свједочи, употребљава обично и за напад и наступање. У састав ополчења улази све мушко становништво које је способно да понесе оружје. И руске новине веле, да сваки Рус већ знаде гдје му је мјесто, у случају кад Цар позове народ на оружје. У ред бораца ополчења иду сви мушки становници до 43 године. Официри у миру до 50 године, а штаб-официри до 55, дужни су следовати позиву у ополчење. Ополчење мора бити мобилизовано за 28 дана, рачунајући од дана сазива. Кад се узме у обзир, да је Русија до сад већ и онако имала најмногбројнију стајаћу војску са резервама које јој одговарају, и кад се погледа на неисцрпни материјал у људству, којим располаже Русија, онда се тек може видјети големи значај те војне реформе. Са 5—6 милиона војника хоће Цар Александар да се разговара са тројесавезном лигом и да утиче на терације међународне политике свјетске. Без икакве буке и више, без сваког фразирања и разметања велики Император овако одговара на дјетњасту дреку Шваба и Маџара о обнови тројног савеза и о његовој сили. У исто вријеме Цар је ових дана наредно да се војска оружја најновијим и најсавршенијим магацимама и топовима. Ново наоружање ићи ће тим брже, што ће поред руских фабрика примити се лиферовања и француске фабрике, пошто су ове већ подмирле потребу француске војске.

(С. Независност.)

(„Јеврејско питање и напетост“.) — тако гласи наслов чланка, који је ових дана изишао у органу Ватикана „Монитор у де Ром.“ Чланак је подијељан у три дјела; у првом се говори о историји антисемитства, па се наглашује, да нијесу католици, већ да су протестанти и „шизматички“ највише покренули јеврејско питање, које је данас постало интернационално. У другом дјелу претреса се специјално јеврејско питање у Русији, па се између осталог важе: „Не имајући најјеру, да правдамо руске законе у појединостима, мора се ипак признати, да Јеврона, а нарочито оне земље, гдје су Јевреји у већем броју, потребују јаку ограду против халамљивости за господарењем и експлоатисањем, што је својствено семитској раси“. У трећем дјелу поставља се тврђа, да јеврејско питање није вјеројатно, већ привредне природе. Јевреји је, као што се ту каже, у свему што се тиче трговине, падмљивји од хришћанина. ну он је са тим својством тјерао злоупотребу, — што неће споридати ни један поштен човјек. Питање је сад, да ли народи имају право да се бране? Ми мислимо, да је јасно, да народи безусловно имају то право. Јеврона може и мора довијети законе, да се подигне ограда против семитских злоупотреба ондје, гдје би то изазвало зло и пропаг. Кад су пале у средњем вијеку спасле јевреје од опште пропасти, они су у исто вријеме довијели и одредбе, да се заштите Хришћани, да не постану жртва Семита. Сада и модерна цивилизација почиње да ради у истом правцу. Овај покрет ће се још већма распрострапити, јер се и ово зло све већма шири. — И из овога се јасно види, како је Русија разумно и у свом рођеном интересу поступаила, односно јеврејско питање. На њу би се могле угледати и друге хришћанске државе, које још нијесу у капама „јеврејске алијасције“.

(С. Независност.)

(Несрећа на жељезници у Швајцарској.) У прошлу недјелу воз јура-симплонске жељезнице имао је из Базела

у правцу Берна. Кад је овај воз наишао на мост што води преко ријеке Бирса код Менхштајна, мост се сруши под силним теретом (јер је воз бројао 16 вагона и двије локомотиве). Овај мост конструисан је од ливена гвожђа, дугачак је 41 метар на 5 метара је висок и нема средњег стуба него се само ослања на обје обале. Кад је прва локомотива била од прилике на средњи мост, мост се срушио. Обје локомотиве су у води. Од моста су остале само двије крајње оске, на којима је био положен. Ван сваке је сумње да је мост попустио под огромном тежином локомотива, а доста је овој несрећи допринијела и велика вода, која је подлокала стубове. Интересантно је да нема још ни мјесец дана како је мост оправљен.

Воз је добро јурио, па сви вагони страховито су се сударили. Велико је чудо што су посљедњи вагони остали на шинама. Приликом спасавања било је страшних призора. Сродници и пријатељи оних, за које се знало да путују тим возом, тако су у очајању изваљивали на ријеку, да је власт имала грдних мука док их је задржала, да то не чине. У колико се зна, мртвих има преко 60 а број рањених претурно је 100.

(Из вријемне околине са Лемена.) Слјеве Свилаја, а с десне Козјак отварају своја њедра и у њима красоте алпског живота. Зубасти и плочасти стрми и приложити гребени измјениче намећу се оку. Сад их видиш, гдје се узнебесне коче, као да покажу своје голо лице, а сад опет гдје су у приклон црној земљи, као да су суморни под притиском вјекова. Ту и тамо, да ти се пододје, назиреш зелен, сад у одрасти, а сад у избоју, па у одлуку голети збила се, те на час забавља око, прекидајућ и надовезајућ горску пустош...

Замаму и тишину горску, прикида сад мукло блејање оваца, сад једногласно ојвање пастира ил звук његове свиралице.

Праћен том измјеном, пењеш се припојем Козјака са Свилајом — уз Лемен. С једне стране у дубак надвите литице, а с друге брзи прелаз стрмени у долини, прате до врхунца Лемена. Одахнуо си. Чаробан призор што се пред тобом отвара сили те, да са њеким удивљенијем проматраш природне створине, што се као силмице намећу под дохват ока. Рек би, да и оној планиској тишини, што те окружује даје живота линовидни природни појав, слободан оку на све четири божје стране.

Под видом на југо западној страни нукло протрало „Петрово поље“, налик разметнутом језеру, па све прикрито зеленилом, а пресстрижено „Чиколам“, рек би из даљине, сребрном жицом. Зарубил га Промина, поноситим и голим клисурани, пак се спустила, ко у припој Мосећа, окићена на махове зеленилом а овај као у родуљ прати га к југу. Баш у припоју двију брдних громада натихо изнукао питоми Дрини, а о њој се нани зава китна села, па у окућ зарубила дивно „Петрово поље.“ Одкидак сипег мора, што уочујеш у даљини прам западу, причива ти се сивкастом маглицом у којој се губе оманне зраке топућег сунца. При ведрини неба, под сунцем, бани се красотом: сјајни му раван прекидају оточићи, налик на густе облаке, који као да сједоме у одпочив на његову гладницу, уморени лутањем и брзањем по зрачној просторини.

Прам сјеверу нукла оширока провлака некићена сад плодним долиницама сад издигнутим хумчићима, па ти се оку намеће и причива ко њекаква наборина проткана све самим извезим, завезим и увезим.

На поврат оку, прам истоку, процијену међ Свилајом и Козјаком приклопила се Динара са огранцима, па ти суетегла дохват оку. Сивкасто — модре клисуре напреш јој до средине бојине.

Стојиш ко устобочен. С једне стране замамљују те укладне и чаробне природне створине, којим ко да је на челу привезана сјајна плоча — сине море. С друге стране очарале те природне красоте брчног Козјака и Свилаје уз заруб Динаре, а понајвише питоме Врлике, коју невидиш, ал је ћутиш. Онаје, вољко се наслађујеш призором, који ти око тиче, а овдје мишљу, која те пренаша у сјетну и веселу, бујну и питому долину Врлике. (Из Naroda.)

(Жељезница Сарајево-Мостар.) Из Сарајева ишу, да ће се најкашње првих дана мјесеца августа предати промету нова жељезничка пруга Сарајево-Мостар, дуга 134 километра. Тиме ће се Сарајево изравно спојити с јадранским морем, јер је пруга од Мостара до Метковића (43 кмтр.) већ од више година у потреби. Од колике је важности ова свеза, овај се час не може ни просузити, али је непобитно, да ће досадања увозна линија робе у Босну, Брод-Сарајево, много изгубити, а промет се увећати на пружи према Метковићу. Дакле да се неће тај промет нама прекренути, јер још нису радње у луки метковићкој ни из далека готове, али се постепено извађају. И са стратегичке стране велика је важност у новој пружи, — а за туристе отвара се пругом Сарајево-Мостар једна од најљепших жељезница,

која у мномом подјећа на Семерињ. На врло стрмих делових жељезнице употребљен је зубчати систем.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛ. ЦРНОГОРЦА“.

БЕЧ, 9 јуна. — Цар је примио Калица, свог заступника у Цариграду.

АТИНА, 9 јуна. — Листови трајке савез са Србијом и Црном Гором.

ЦАРИГРАД, 9 јуна. — Витлејемска ствар није шкодила пријатељству руско-францускоме. (Хвала лијена нашем извјештачу! У. Г. Ц.)

СОФИЈА, 9 јуна. — Трикунис је присио из Биограда.

БИОГРАД, 10 јуна. — Осим кредита већ одређеног за оружјање, у владинијем круговима претреса се питање о још којем милону.

СОФИЈА, 10 јуна. — Трикунис бави се овдје намјером да проучи евентуално споразумљење између Грчке и Бугарске, а не да ради за балканску конфедерацију.

ПЕТРОГРАД, 10 јуна. — Царица, Велика Књагиња Ксенија, Кралица, принц и принцеза грчка кренули су из Крима пут Петрограда.

РИЈЕКА (Сењска), 11 јуна. — Цар је присио, дочекан одушевљено од народа. Примно је амираља англискога Хоскинса и Холаидце који су овдје у фабрици торпеда, за тијем иностране консуле.

ЦАРИГРАД, 11 јуна. — Војничка комисија, коју састављају Сабит-паша и више официра кренула је пут Есена и Француске, да проучи систему топова.

РИЈЕКА (Сењска), 12 јуна. — Цар је посјетно ескадру англиску. Напо је Краљици англиској, с којом га вежу свезе искрене оданости, и флоти англиској, према којој осјећа дивљење и искрено уважавање.

СОФИЈА, 12 јуна. — Глас да је Цар аустријски примио Књаза бугарског ердачно и задржао га 3/4 сата овдје је изазвао ошће задовољство.

БИОГРАД, 12 јуна. — Седамнајест особа из напредне странке оптужено је, да су потицали на нарушење јавног рада при поласку Краљице Наталије.

БЕЧ, 13 јуна. — Корисен Политичка објављује из Букурешта зајам од девет милиона ратног министарства за грабење казерна. Пројект о реорганизацији пјешадије поданије се јесенском засједању.

ЛОЦДОН, 13 јуна. — Гладстон је опет ободно од инфлуенце. Ваља да се уздржава од свакога рада.

ЦАРИГРАД, 12 јуна. — Генерал Хасан-Диб-паша замијениће Исмаил-Аки пашу као гуварнер Јемена.

ЗАДАР, 13 јуна. Цар је присио и присуствовао мановрама флоте.

ОБЈАВА.

Савласно наредби Славног Књ. Црног. Великог Суда од 10 маја ов. г. овјем се износи на јавну лицитацију све покретно и непокретно имање Браће Драговића.

Непокретно имање састоји се из: 1) Једне куће двокатнице у овој вароши на главној улици међу границама: од истока и запада пут општинске, од сјевера кућа Пера Јовићевића а од југа Мата Бороја. На дољем спрату су 1 дућан, 1 триезарија, 1 кухина, 1 магазин; на горњем спрату четири простране собе. Кућа има тезу и банту засеђену разнијем дрвћем.

2) Једнога комада земље под Заграбљем међу црквином. У томе комаду земље има 1 1/2 рало земље ораонице.

Помис покретнога имања налази се у Управи Општине Цетињске на расположење свакоме, ко би желио што купити. Рок распродаји како покретнога тако и непокретнога имања траје до 20 Јулија о. г.

Ко до тога дана понуди за што највеће цијене ономе ће се ствар предати у својину.

Имеђу до сад пријављених купаца подигнута је цијена кући на 1.500 флорина, а земљи под Заграбљем на 80 флорина.

Цетиње, 16 маја 1891.

Бр. 691. УПРАВА ОПШТИНЕ ЦЕТИЊСКЕ.